

SLOVAN.

Štev. 31.

V Ljubljani, dne 26. julija.

1884.

Vsebina: Aleksander Sergějevič Púškin. — Splošno slovensko politično društvo. — Slovenske slike. — Branko Radičević. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — **Ilustracija:** Ruska kmečka hiša.

Aleksander Sergějevič Púškin.

Spisal dr. Fran Celestin.

U v o d.

(Dalje.)

Evropa je sicer prehitela Rusijo v omiki, zato pa ta ne ve za slabe strani civilizacije in sprejemlje od nje samo to, kar je dobro, škodljivega pa ne dopušča — cenzura.

Glede notranjih stvari skrbi vlada samo za narodno blaginjo. Njej je to lahko, ker njena oblast ni razdeljena in med stanovi ni borbe: med vsemi je jedna, vse razvijajoča sila. Če pa vendar ni vse dovršeno, krive so človeške slabosti in grdobe, ne pa zakoni ali ustanove.

Ta „zistem“ so radi videli v Evropi samo največji reakcionarci: on je gotovo mnogo pripomogel, da je bila krimska vojska tako popularna v Evropi. V Rusiji pa je deloval še bolj škodljivo, ker je brezpogojno branil vse postavnosti in ni dopuščal nobene premene, ki bi bila dala narodu kaj več samouprave. Zato se je moralo pomnožiti že tako preštevilno uradništvo, katerega ni bilo mogoče nadzorovati in se je lahko kvarilo.

Vojaštvo je imelo v „zistemu“ prvo mesto: njemu so bile odprte vse službe celo v „presvetem sinodu“. Na vseučiliščih so bili od l. 1835. večkrat „popečitelji (kuratorji)“ vojaki, število dijakov pa je bilo omejeno na 300 v vsakem. Samo gimnazije je postavila reforma grofa Uvárova l. 1828. na bolje, ker je postavila klasične jezike in matematiko za osnovo. Gimnaziji so lepo napredovali do l. 1849., ko so bili razdeljeni na dvoje tako, da so v enem oddelu klasični jeziki ostali glavni predmet (od IV. razreda), v drugem pa so jih zamenili: poznavanje zakonov in ruski jezik. Bil je to težek udarec gimnazijem.

Vse to se je naredilo v strahu pred tedanjimi dogodki v Evropi. Ves gimnazijski odgoj je imel biti po mogočnosti praktičen brez vseh teorij na pr. v „zakonovedenji“, katere so bile naravnost prepovedane.

Leta 1851. so pehnili malo da ne iz vseh gimnazij grški jezik ter uveli namesto njega prirodoznanstvo v vse razrede, a leta 1852. so bile odstranjene mnoge ustanove glede mirovine vseučilišnih in gimnazijskih profesorjev itd. Že prej pa so bile vse šole postavljene pod policijski nadzor.

Vsi ti veliki grehi proti znanosti in pametnemu odgoju so imeli skoro žalostne nasledke, ki jih nosi Rusija do sedaj. Polovičarsko znanje, ošabnost, preziranje avtoritetov, nesposobnost za logično

mišljenje, vse to se je hitro širilo in mnogo zakrivilo, da se je razvil — nihilizem.

Načelo neomejene vladne oblasti je gospodovalo tudi glede cerkve, katera je od Petra Velikega in zadnjega patrijarha popolnoma podvržena državi ter se v XVIII. stoletju malokedaj čuje kak glas za večjo samostalnost — zastonj. Za Aleksandra I. je bilo nekaj več blagosti tako, da so se mogla širiti biblijska društva (kakor se morejo sedaj), masonske lože ter je pojenjalo preganjanje razkolnikov (kakor za sedanjega carja). Ali Nikoláj je koj prepovedal biblijska društva, masonske lože in je zopet začel preganjati razkolnike. V rusko-poljskih gubernijah, kjer je narod čisto ruski, vrnili so se unijati v pravoslavje, v vero svojih dedov.

Notranje cerkveno življenje je ostalo brez prave moči. Duhovščina je bila nadalje popolnoma brezpravna proti višjemu svojemu pastirju, ki je pa večkrat in rad služil upravnopolicijskim namenom tako, da je duhovščina bila še dalje čisto posebna kasta, oddeljena od društva, katero je bilo tudi samo temu krivo, ker ni umelo ceniti njene važne naloge.

Robstvo kmetov ni bilo olajšano, ampak celo postreženo: samo je bilo prepovedano prodajati očetu — kmetu od njegove rodovine preč; dalje je bilo dopuščeno (l. 1842.) graščakom, dajati kmetom zemljo za neko plačo (obrók) in da so si smeli kmetje sploh kupovati in pridobivati ležeča posestva za — svoj denar in z dopuščenjem graščakovim. Kmetje seveda niso bili s svojim stanjem vedno zadovoljni. Ali vsak najmanjši izraz nezadovoljnosti je bil zatrt z največjo oostrostjo — časi tudi tam, kjer ga celo ni bilo, samo da si je brezvesten uradnik zaslužil dnevnice, nagrade itd. Veliko breme kmetu je bil „odkup žganja“, to je dac so jemali v najem odkupniki (odkupščiki) tako, da so oni in država imeli tem več dohodka, čim bolj se je pijančevalo, to je čim bolj se je kvaril narod.

Narodna večina pa je bila vendar zadovoljna z zistemom: ugajala je velikost in upliv Rusije v Evropi in šovinizem je bujno cvel, četudi je bila Rusija veliko bolj, kot sedaj, duhovno in gospodarsko odvisna od Evrope.

Proti kraju svojega življenja je sicer spoznaval Nikolaj vedno bolj jasno pokvarjenost uradništva. Ali mali poskusi za zboljšanje niso opravili ničesar, večjih pa ni hotel, ker bi si bil moral vzeti društvo na pomoč, kar se pa ni strinjalo z „sistemom“.

Vrhu tega je bila tajna policija dosegla tako moč, da se resno o reformah še misliti ni moglo. Zanimivo je pa, da je ta „tajni oddelek“ državne modrosti bil najbolj napolnjen z — Nemci.

Iz vsega tega vidimo lahko, da literatura ni mogla biti svobodna. Javno mnenje, ki se je bilo začelo razvijati za Aleksandra I., globoko je palo po 14. decembru. Soditi vladna dela je bilo strogo prepovedano. Literatura je morala molčati o najvažnejših vprašanjih, o katerih

je bila začela govoriti že za Aleksandra I. Najboljši njeni zastopniki so se morali posvetiti — nekaj tudi nehote — čisti umetnosti, abstraktni filozofiji in morali. Pravega časnikarstva ni bilo.

Oni redki možje, ki se niso dali uplašiti „sistemom“ od vsakega literarnega delovanja, morali so si z osvajanjem evropske omike in znanosti osebno in v literaturi pridobiti večjo samostalnost, sposobnost za kritična mišljenja, da tako prebude samospoznanje. Ravno za to samostalnostjo, za kritično mislijo teži napredna literatura, kraj katere pa je konservativna; glavni zastopniki njeni pa so v tej dobi V. Žukóvskij in A. Púškin (1799—1837). (Konec uvoda.)

Splošno slovensko politično društvo.

V številki 165. „Slovenskega Naroda“ sem namreč bral času primeren članek s šifro „S.“, kjer je govor o tem, naj bi se napravilo občeslovensko društvo za brambo narodnih pravic. Ta misel je tako dobra, da bi jo morali imeti vedno pred očmi. Pri nas se „narodno dela“ največ z veseliciami. Ne pravim, da niso tudi te mnogo pripomogle, da se je narod vzbudil. Vender pa je to le nekako manevrovanje v mirnih časih; z lepimi manevri pa vojska ni še dobljena, za to je treba resnega boja, in to je v našem položaji predlog pisatelja „S.“ Ko bi se Nemcem državljanske pravice toliko kratile, kakor nam Slovencem, oni bi deželni in državni zbor, vlado in državno sodišče obsipali z neštevilnimi pritožbami. Celo v Nemčijo in druge tuje države bi pošiljali svoje klice na pomoč. Ali pe tudi mi tako delamo?

Seveda nam uspeh še ni zagotovljen, če se prav pritožimo, to nas uči izkušnja. Avstrija je še zmirom z večine birokratska država: izjavam uradov in šolskih oblasti se več veljave daje, nego prošnjam in pritožbam ljudstva. „Državno sodišče“ pa nima eksekutivne moči. Ono samo izreče: to je pravica, to je krivica; pravici pomagati do veljave pa nima moči. Hudo bi jih zadeli, ko bi poslanci mogli ministre posaditi na zatožno klop. Ministri imajo čuvati to, da se postave izpolnujejo, in ako tega ne store, so kazni vredni. Ali se bode pa v sedanjih razmerah našla večina, katera bi hotela to storiti? Kaj takega še misliti ni.

Vender pa sem za predlog gosp. „S.“ in sicer zaradi resničnega pregovora „Kdor trka, temu se odpre“, in „gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo.“ Če ne odjenjamo s svojimi pritožbami v deželnih zborih, v državnem zboru, pri vladi in pri državnem sodišči, bodo se naposled vender naveličali in nam odjenjali.

Mi potrebujemo res nekako „narodno advokaturu“, katera bi se pečala samo z brambo naših narodnih pravic. Morda bi se dalo štajarsko „Slovensko društvo“ tako spremeniti, da bi se raztegnilo čez te dežele: Štajarsko, Kranjsko, Koroško, Istro, Trst in Goriško? (Po naših mislih bi moralo splošno politično društvo svoj sedež imeti v Ljubljani. Opomnja uredništva.) Kakih 2000 do 3000 zavednih in iskrenih Slovencev se bode menda našlo, ki bodo imeli volje, pristopiti kot udje in plačevati 2 gld. letnega doneska. Tako bi se nabralo 4000 do

6000 gld. na leto, s katerimi si bode društvo lahko najelo lastnega advokata, ki bode delal za društvene namene. (Gospod pisatelj ceni previsoko denarno zmožnost in požrtvovalnost našega naroda. V obeh bi se dalo govoriti obširnejše in upamo, da nam bode še prilike za to. Sicer bi pa društvo ne potrebovalo tako velikih denarnih sredstev, niti svojega posebnega plačanega odvetnika; kajti smo prepričani, da bi se našlo pravnikov, kateri bi prav radi svoj prosti čas in svoje vednosti darovali tako važni stvari. Opomnja uredništva.) Kar bi društvu denarja ostajalo, porabljal bi se za letna poročila (kaj je društvo v preteku leta vse storilo in kaj doseglo itd.), katera naj bi se določila vsem udom. Če mogoče, izdala bi se še kaka politična brošurica.

Delovanje takega društva gotovo ne bode brez uspeha. Če prav v vsakem slučaju ne zmaga, bode pa gotovo tudi dostikrat zmagalo. Le pomislimo, koliko je reklamacij ob volitvah! Kjer trpimo krivico po nevednosti ali zlovoljnosti kakega župana ali kakega manjšega uradnika, tam bi se društvo z večine borilo zmagonosno! Veliko je pa tudi vreden „strah“, kateri bodo dobili dotični zlovoljniki, ko jim bode „narodni advokat“ povsodi stopal na pete! Toliko skrbnejše se bodo varovali vsake nepostavnosti, in to je nam veliko vredno. Sicer so pa šolske razmere na Koroškem tako očitno nepostavne, da je upati, da bode narodna advokatura tudi na tem polji dosegla marsikatero zmago. Pozdravljam torej ta predlog prav iskreno, in želim le to, naj bi postal skoro kri in meso! (Že leta 1881. se je delovalo v Ljubljani na to, da bi se bilo ustanovilo splošno slovensko politično društvo. Pravila so bila že izdelana in „Slovenski Narod“ je prinesel v svoji številki dne 27. novembra 1881. dva uvodna članka iz peres pisateljev —r.— in —r., v katerih je priporočal o novem letu 1882. shod domoljubov iz vseh slovenskih pokrajin v Ljubljani. Žal! da se takrat znamenita ta ideja vsled protivja onih oseb, ki so najboljše poklicane bile, da bi jo pospeševali, ni izvela. Veseli nas tedaj tem bolje, da jo sedaj poudarja zopet tako izkušen in odličen domoljub, kakor je pisatelj „S.“ Mi za se moremo zagotoviti, da je sedaj stvar vsekakor v takih rokah, da se bode splošno slovensko politično društvo z novim letom 1885. prav gotovo ustanovilo. Opomnja uredništva.)

Slovenske slike.

Opisuje Prostoslav Kretanov.

V. Trentarska dolina.

V severoiztočnem kotu dežele goriške, nedaleč za kranjsko mejo, ob zapadnem pobočju Triglava, vije se med strmim, v nebo kipečim gorovjem tesna, samotna, divjeromantična dolina, Trenta imenovana. Na severnem konci doline se dviguje mogočni Travnik, izpod katerega izvira bodra Soča. Od Travnika proti jugovzhodu se vrsté v polukrožni, na jug tekoči, z globokimi zarezami pretrgani potezi: Mojstravka, Prisenek, Razor, Pihalec, Triglav, Kanjevec, Vršác, Lôpe, Čisti Vrh, Velika in Mala Tičarica; in na zapadni strani Trente, od Travnika naprej, proti jugu in večeru so razvrsteni: Jalovec, Veliki in Mali Ozebnik, Pelec, Jelenjak, St. Mihelovec, Grintovec, Srebrnjak, Plešivec, Verebica itd. . .

V Trento so trije uhodi: od iztočne strani ob Triglavu čez sedlo Luknjo, od severja iz Kranjske Gore skoz piščeniško sotesko ob Prisenku preko Vršičevega sedla in od večerne plati sem od Bolca, po desnem Sočinem obrežju. Najkrajša pot v Trento je iz Kranjske Gore, koder se hodi štiri ure. Na južni strani tega goronjskega sela se odpira oska dolina, po kateri šumi bistra Piščenica. Ob tej po kameniti strugi tekoči rečici se gre kako uro po grčavi, z bodečim prodom posuti stezi po ravnem desnem bregu; potem se pot zasuče preko brvi na levo piščeniško obrežje, po samotni trati navzgor skoz tihotno, s temnim smrečjem pomešano bukovje. Tu na jugu štrli pred teboj smelo in veličastno v zrak, neposredno kvišku iz zelene dolinske globine, široka gola pečina Prisenkova z razoranimi ščrbinstimi stenami in z nekoliko nagnenim vrhom; na levo zadaj proti vzhodu stoji mogočni, gotski cerkvi podobni Rázor s svojo vitko, stolpičasto nagromadeno, nebotično piramido; in na desno se vzpenja v podnebje skalovita, s pritličnim borovjem obrastena Mojstrovka, ob kateri te vijugasta, s kamenjem in grčavimi koreninami prekrizana steza v raznih ovinkih po dveurni hoji, privede gori na jasno, čez 1600 metrov visoko Vršičevo sedlo. Tu se ti odpre razgled v „goriško Švico“, v divno Trentarsko dolino, razgrebajočo se globoko pod teboj v zavetju visokih, veličastno po konci stoječih gôr, katerih goli, skaloviti, rogljasti grebeni so razvrsteni v nepreglednem okrožju, kakor razvaline pravečnih gigantskih zgradb. . .

Onstran Vršičevega sedla se spušča steza polagoma zopet navzdol, s prva po široki, z razruščenim skalovjem nasuti krnici, skoz mračni, po prisojnem obronku se razprostirajoči gozd, vedno nižje doli po kamenitih, tu in tam jako oskih, strmih in nevarnih robih, vijočih se ob

przovito čez stezo visečih pečinah, nad brezdanjimi razsélinami, po katerih navzdol šumé peneči lijaki. In čem globlje prideš, tem bujneje se razgrinja pred teboj divjeromantični planinski raj. Na desni strani, sem doli iz tesnega, cerkvi jednakega dolinskega zakotja prodira si bistra, sinjezelena Soča tir med sivimi, z hribov navaljenimi pečinami, mimo temnega, po strmem obrežju rastočega smrečja; spredaj se razteza široka, v raznovrstne sklade predeljena gromada mogočne gore in tja doli na levo, proti jugu se ti odpira globoka, čarobno slikovita perspektiva med gorostasnimi, na desno in levo smelo razpostavljenimi planinskimi kulisami. . .

Po jednournem težavnem lazenji navzdol dospeješ doli na obrežje šumeče Soče, katera kake pol ure višje gore proti zapadu, izvira izpod Travnika in sicer iz majhnega, v hribovem vznožju stoječega tomunca. Prav pri svojem izvoru se ta rečica imenuje Šnita; po združenju sè Zapotoško Vodo, ob stezi čez Vršičevo sedlo pa ji pravijo Trenta, in še le pri izlivu Zadnjice, pritekajoče uro nižje za trentarsko cerkvijo izpod Triglava, zadobi ime Soča. Spočetkoma, od izvora navzdol je Soča mal nezaten potok, tekoč v tesni kameniti strugi po samotni soteski; obrežje ji je strmo, tu in tam le za nekoliko metrov široko: na obeh straneh neposredno navzgor se dvigajo ob njem navpično po konci štrleče, nedogledno visoke gorske stene, ob katerih nizdolu švigajo šumeči slapi. Polagoma pa se gorovje nekoliko razmakne in skalovite podánke mu objemajo zeleni, z bukovjem in smrečjem obrasteni ter s tratami pregrnjeni holmi; z dolino vred razširja se tudi Sočina struga in obrežje se ji znižuje in razplošča. . .

Nedaleč ob izlivu Zapotoške Vode v Trento (Sočo), kake pol ure nad cerkvijo prikažejo se tu pa tam posamične hiše, zidane iz sivega kamenja in pokrite s črnimi zakajenimi deskami. Tik hiše stoje borni ovčji hlevi in okrog prodnatih njiv, po katerih Trentarji sade svoje „čompe“ (krompir), vzgrajeni so niski, s protjem prepleteni ploti. Po vsej dolini, ki se vleče v obliki podolga stega loka med gorami kake tri ure hoda, raztresenih je okolo šestdeset hiš; največja njih skupina je vas Log ob izlivu Zadnjice, kjer je trentarska dolina najbolj široka.

Čez pol ure hoda od prelaza iz Kranjske Gore v trentarsko dolino, pripelje te oska, preko raznih brvi nad Sočo sem ter tja tekoča steza doli k cerkvi, dvigajoči se ondu na zeleni trati ob zapadnem gorskem vznožju.

(Konec prihodnjic.)

Branko Radičević.

(Dalje in konec.)

Branko Radičević se je seznanil, ko je bil na Dunaji, z Vukom in Daničićem. To znanje je imelo velik upliv na razvijanje velikega pojetiškega daru našega

Branka. (Srbi rabijo samo krstno ime, kader govore o svojih velikih možeh.) Karadžić in Daničić sta priborila narodnemu srbskemu jeziku veljavo v slovstvu, ali Ra-

dičević je ta moderni pisni jezik res uvel v slovstvo, zlasti v lirsko pesništvo, ko mu je ta narodni jezik bil jedini narodni nagib pesniškimi njegovim delom. Ti trije možje so tedaj reformatorji in osnovatelji modernega srbskega slovsta. Branko je zapustil samo jeden zvezek pesmi, ali te imajo Srbi za najboljše v srbskem jeziku in od njih že imamo več izdaj. On je gotovo pesnik, ki ga Srbi največ in najrajši bero. On je povzdignil narodno mišljenje, vzevši si narodne balade za vzgled in zavrgši napačni klasični zlog, ki se je ukoreninil v srbskem slovstvu. Njegove pesmi so z večine lirske, ali med njegovimi deli se nahaja tudi nekoliko različnih malih epov. Njegova največja srčna želja je bila, obiskati Kosovo Polje, tisto nesrečno bojišče, kjer je 15. junija 1389. palo srbsko carstvo. Večkrat je pravil: „Rad bi spisal ep, ali ne prej, predno ne vidim Kosovega Polja; naš srbski ep mora

veliko pričakoval, skrajšala je smrt prehitro, ker je umrl od sušice že v 29. letu. Pokopan je bil 30. junija 1853. na Markovem pokopališči na Dunaji. Na njegovem nagrobnem spomeniku so bile udolbene te besede njegovega „Slovo jemajočega dijaka“: „Mlogo teo, mlogo započeo, Čas umrli njega je pomeo.“

Branko Radičević je izrekel željo, da bi rad bil pokopan v svoji domovini v Slavoniji, v Stražilovu pri Karlovcih, kjer je preživel najlepše dni svojega kratkega življenja, ali še le trideset let po njegovi smrti so prenesli rojaki njegove ostanke z Dunaja v domovino. Leta 1877. je predložil gospod Štefan V. Popović, da bi se prenesli o petindvajsetletnici njegove smrti. V ta namen se je osnoval v Karlovcih odbor pod pokroviteljstvom Zmaja Jovana Jovanovića. Ali čas ni bil ugoden temu podjetju. Še le iz udov „Zore“, srbskega dijaškega društva

Ruska kmečka hiša. (Str. 248.)

postati takšen, kakeršnega imajo Grki, vsi naši običaji itd. se morajo vanj uplesti.“ Ali Branko je umrl in ni mogel izvesti svojega naklepa.

Najboljša Brankovih pesmi je njegov: „Dž a č ki r a s t a n a k,“ slovo dijaka, kateri ima v sebi največjih pojetskih lepote in v katerem nam opisuje na prijeten način življenje in tovaršijo dijaka. Ni ga Srba, kateri ne bi znal te pesmi na pamet. Dasi ni v svojih pesmih unemal svojih rojakov, da bi se otesli tujega jarma, vendar je izbiral, kakor je Arndt navduševal svoje Germane za neodvisnost domovine, Radičević svojim pesmim tudi takšne predmete, kakor „Hajduka“ iz dobe turškega nasilstva; in v pesmi „Slovo dijaka“ je izrekel misel o združenju vseh Srbov v času, ko še ni nobeden človek na to mislil, da bi jo zagovarjal v slovstvu. Radičević je bil prijazen, dobronarčen in skromen. Življenje tega delavnega dijaka in pesnika, od katerega je narod

na Dunaji, sestavljen odbor je mogel izvesti domoljubno misel svojih rojakov na veliko radost srbskega naroda, kateri je z velikim spoštovanjem in častjo slavil dne 22. julija 1883. v Karlovcih spomin Branka Radičevića. Iz vseh krajev Srbije in iz ostalih slovanskih pokrajin se je zbralo ta dan tukaj mnogo deputacij, katere so se udeležile te narodne slavnosti kot poveličevanja spomina Branka Radičevića. Z ozirom na to, da slavljeneč, čegar spomin je slavil ves narod, ni bil niti podložnik niti rojen v srbski kraljevini, ampak v avstroogrski državi, moramo se vprašati, kakšen je vzrok velikim simpatijam, katere vežejo rojake obeh različnih držav?

Omeniti moramo, da so tri južna plemena velikega slovanskega debla, znana nam po imenu Jugoslovani, Slovenci, Srbohrvati in Bolgari. Srbskohrvaškega naroda, katerega ud je naš pesnik Branko, je okoli 8 1/2 milijona. Jezik tega naroda, Hrvatov in Srbov, je v bistvu

jeden in isti jezik. Malo da ne jedini razloček je v veri in pismu; Srbi na vzhodu so z večine pravoslavni in pišejo s cirilico, a Hrvati na zahodu so ponajveč rimokatoliki in rabijo latinico.

Od teh 8 1/2 milijona Srbohrvatov prebiva jih 3 milijone v turškem cesarstvu (to je v Bosni in Hercegovini, Stari Srbiji in Macedoniji), kakih 3 1/2 milijona jih stanuje v Avstriji, a okoli dva milijona jih je v kraljevini Srbiji in v kneževini Črni Gori. Pokrajine avstrijske, v katerih stanujejo Srbi, so Slavonija, temešvarski Banat, južno Ogrsko, Hrvaško, južna Istra in Dalmacija.

Duvalizem je razpolovil avstrijsko cesarstvo; v jedni polovici so Nemci, v drugi Madžarji, a v obeh so mnogoštevilni narodi slovanski podložni jednemu in drugemu oblastujočemu življu, in sicer v jedni polovici jim vladajo Nemci z Dunaja, a v drugi Ogrji iz Pešte. Resnica je, da so Hrvati dobili od Avstrije neko samoupravo, in zopet ta okolnost, da so rimokatoliki, pridobila jim je več veljave in svoboščin, nego njihovim pravoslavnim srbskim rojakom v Slavoniji in sosednih pokrajinah južnoogrskih. Ali tudi Hrvati, kakor Srbi v Avstriji, morajo čutiti razliko med svojim lastnim podrejenim položajem in med položajem svojih bratov in rojakov v sosednih neodvisnih državah na drugi strani Save, v Srbiji in Črni Gori. Dasi loči umetna politična meja avstrijske Srbe od njihovih svobodnih bratov, vendar jih ne more ovirati, da bi pretrgali krvno vez in staro zgodovinsko pobratimstvo, ki je med njima. To so bile pokrajine, katere je seznanil Radičević z vsem Srbstvom in katere pokrajine bodo do-

segle politično združenje vseh udov naroda, kateri je še pod tujo vlado, to je združenje teh 6 1/2 milijona Srbov z ostalima 2 milijonoma v svobodnih državah, katerima so glavni mesti Beli Grad in Cetinje. Za sedaj je naravno izvedbo združenja srbskega naroda preprečilo poniževalno turško gospostvo in raznarodna vlada avstrijska.

Samo Madžarjem in habsburški dinastiji bode v največjo korist, ako oba pozabita na razliko, katera je med njima in Slovani. Združenje med bodočimi in zakonitimi vladarji podunavskih in balkanskih pokrajin bi bilo čisto na pravem mestu. Ako bi vsi ti narodi dosegli svoja prava, to bi Rumunija, povečana z ostalimi po drugih deželah prebivajočimi Rumuni, Srbija in Črna Gora z vsemi tujemu gospostvu podložnimi Srbi in Bolgarska, razširjena s pokrajinami na jugu Balkana, morebiti združena s Slovenci in Hrvati v jedno jugoslovansko konfederacijo, to bi tedaj vsi ti narodi ustvarili mogočno državo. Mirno združenje Madžarjev, Rumunov, Jugoslovancov in Grkov (z Arbanasi), podobno švicarski zavezni državi, bil bi najjačji jez proti Nemštvu, kateri sili v te pokrajine.

V tem trenutku bi pokazala avstrijska vlada najmodrejšo politiko, ako bi vsem ostalim narodom dala samoupravo, kakor jo je dala Madžarjem in Nemcem. Potem še le bode izginil nesporazum in protivje in bode pot naznačen boljsemu in mirnemu razvijanju novega političnega državnega zistema, kateri je tako važen za obstoj avstrijske države.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Konfiskacija.*) Zadnje številko „Slovana“ nam je zasegla c. kr. deželna vlada zaradi uvodnega članka: „Politično licemerstvo“ in zaradi priobčene interpelacije g. dr. V. Zarnika in odgovora županovega o Ljubljanskem „Sokolu“. Častitim naročnikom naznanjamo tedaj, da smo jim preskrbeli koj drugi natis in da bomo vsled konfiskacije uložili ugovor.

(*Oklic odbora za gledališki vlak o zlato Prago.*) Dogovorivši se z ravnateljstvi železnic, odločil se je odbor za gledališki vlak za prago po Gorenjskem, Koroškem in Gorenjem Štajarskem čez Amstetten-Dunaj-Brno v Prago. Ta poseben vlak krene iz Ljubljane okoli 25. avgusta t. l. in v tem vlakcu se bodo vozili vsi udeleženci skupaj. Omenjeno železnično črto je odbor zato izbral, ker se bode gotovo mnogo udeležencev na povratku rado ustavilo na Dunaji. Iz Prage nazaj ne pojde poseben vlak, ampak vsakdo se lahko vozi sam z vsakim vlakom v teku 14 dni, kajti za toliko časa veljajo železniški listi.

Cena za II. razred je do Prage in nazaj 29 gl. 30 kr., za III. razred pa 19 gl. 60 kr. Denar in sicer ves znesek za osebo naj se pošilja odboru v Ljubljano do 10. avgusta t. l. Konečno še opozarjamo, da bomo program vožnje in slavnostnih dni v Pragi skoro naznanili in na željo razpošiljali.

V Ljubljani, 19. julija 1884.

Za odbor:

Ivan Murnik,
predsednik.

Anton Trstenjak,
tajnik.

(*Zakrament svete birme*) je prejelo v Ljubljani v nedeljo dne 20. julija t. l. 1115 birmancev.

(*Štiridesetletnico mašništva*) bode praznoval 28. t. m. naš uzorni rodoljub in prezaslužni pisatelj gospod Davorin Trstenjak, ki je sedaj župnik v Starem Trgu pri Slovenjem Gradcu. Iz spoštovanja in zahvalnosti, ki mu jo je dolžan ves narod, bode se ta dan vsak spominal za blagor Slovencev gorečega moža, ki je še zdaj v 67. letu svoje dobe neutrujen delavec na našem književnem polju. Zato tudi mi ta dan veselo pozdravljamo želeč mu, da bi nam ga Bog ohranil še dolgo let na čast in slavo našega naroda!

(*Najvišje sodišče*) je zavrglo rekurz, pisan v slovenščini z ozirom na §. 13. sod. reda. Naš poslanec g. Raič bode predlagal v prihodnjem državnem zboru interpelacijo do pravnega popečitelja, kaj misli ukreniti, da naš jezik zadobi tudi pri najvišjem sodišči veljavo, ki mu gre po naravnem in postavnem zakonu.

(*G. Raič*) kandiduje v ptujskem okraju v deželni zbor štajarski, kar je že „Slov. političnemu društvu“ v Mariboru naznanil. 10. avgusta skliče volilni shod v Slatini oziroma pri sv. Križi pri Rogatci.

(*Gg. Peter Laharnar, Karel Štrekelj in Eduvard Volčič*) so bili na dunajskem vseučilišču promovovani za doktorje. Čestitamo iz srca!

(*† Alojzij Lenček*,) iskren domoljub, bivši deželni in državni poslanec, je umrl v nedeljo na Blanci pri Sevnici. Pokojnik je bil prvoboritelj v svojim okraju in ima za probujenje našega naroda veliko zaslug.

(*Jurjev koledar za leto 1885.*) bode izdalo uredništvo „Jurja s pušo“. Ta koledar bode obsejal do 200 strani v osmerki. Vsebina mu bode: koledar, humoreske z ilustracijami, šaljivo berilo in zadaj inzerati, kateri se bodo računali po niski ceni za celo ali pol strani. Izšel bode prve dni decembra t. l. Cena mu bode samo 50 kr.

(*Zadnji součenec Preširnov.*) dvorni in sodni odvetnik dr. Jakob Traven (Traun), je umrl dne 11. t. m. v Celovci. Traven je bil Preširnu dober znanec v Ljubljani in na Dunaji. Bil je iz Ljubljane doma; znal je slovenski. Pokojnik je pravil, da opisovanja, kar jih imamo o osebi Preširnovi, niso vsa resnična.

(*Okrajni šolski nadzornik g. Ambrožič*) je v neki slovenski šoli na Štajarskem prepovedal učitelju moliti z otroki v materinem, t. j. slovenskem jeziku. G. nadzornik se je gotovo zmotil v pedagogijskih nazorih.

(*Oseško tamburaško društvo*) je v ponedeljek in torek igralo v čitalnični restavraciji. Vse točke programa je uglasbil za tamburico g. Sladaček, kateri je učitelju temu društvu.

(*Tujci o Ljubljani.*) Te dni smo imeli priliko občevati z Rumuni, Grki in še z mnogimi odličnimi popotniki z iztoka, kateri so že prehodili veliko sveta in vsi hvalijo naše mesto, kako so ulice čiste. Sploh jim jako ugaja položaj naše bele Ljubljane.

(*Nova železnica od Spielfelda do Radgone.*) Dunajski uradni list „Wiener Zeitung“ prinaša v 168. številki od 22. julija cesarsko pismo, pisano dne 2. junija 1884., v katerem navaja dovolitev in pogoje za zgradbo omenjene železnice, katera mora biti vsled pogodbe z južno železnico dozidana do 1. julija 1885. leta.

(*Nadvojvoda feldmaršal Albrecht*) je bil v torek v Ljubljani, kjer si je prišel ogledat tukajšnje vojaštvo. Zjutraj je bil manever pri Vodmatu, kjer je vse naše vojaštvo zopet zasvedočilo posebno izurjenost v vojaških vajah. Nj. c. kr. visokost nadvojvoda Albrecht se je izrekel, da je popolnoma zadovoljen z izurjenostjo naših vojakov. — Ob jedni uri je bil pri „Slonu“ obed, na kateri so bili povabljeni gg. grof Chorinsky, Kapretz, I. Murnik, župan Grasselli in vsi generalni in štabni častniki. Po 3. uri se je odpeljal nadvojvoda v Maribor, da si ogleda tamkajšnje vojaštvo.

(*Poročilo ljubljanskega gimnazija za leto 1884.*) Na prvem mestu letošnjega poročila je zanimiv spis gospoda profesorja Žaklja „O homerskih eufemizmih za „smrt“ in „umreti“. — O uspehu slovenskih paralelk ljubljanskega gimnazija nam je poročati, da lepo napredujejo in da ni nikakšnega uzroka, da bi še kdo mogel samo dvojiti o tej dobri stvari. — Rednih profesorjev je bilo na tem gimnaziju 19, suplentov 8, a učiteljskih kandidatov 3. — Konec leta je bilo 683 dijakov, od katerih je govorilo materin jezik slovenski 514 učencev, a nemški 162.

(*Poročilo gimnazija v Trstu*) prinaša spis vodje g. profesorja Hofmanna: „O solnčnih in luninih mrakovih,

kakor so jih opisali grški in latinski pisatelji v starem veku“. — Do konca leta je imel gimnazij 403 učence, met temi je bilo 138 Nemcev, 128 Lahov, 117 Slovencev, 14 Grkov, 6 Armencev; po veri je bilo 327 katolikov, 16 pravoslavni, 28 židov itd. Iz Trsta in okolice je bilo 223 dijakov, 71 iz Primorja, 77 iz ostalih dežel našega cesarstva. Zrelostni izpit je delalo 24 učencev; 3 so ga naredili z odliko, ostali pa z dobrim uspehom.

(*Gimnazija celjska in ptujska.*) Celjski gimnazij je štel letos 172 Slovencev in 122 Nemcev, ptujski pa 76 Slovencev in 35 Nemcev.

Iz Gorice, 22. julija. [Izviren dopis.] Zadnjič sem vam obljubil, da vam bodem poročal o gospodih, kateri nočejo videti in vediti, da je naš narod, osobito na Goriškem, razžaljen in neizrečeno razburjen, toda za danes sem primoran to opustiti, ker bi s tem naši stvari škodil in ni še vse jasno, kar bo moralo in mora priti na dan. Naši poslanci so se vender toliko obrabirali, da so poslali deputacijo iz gg. dra. Josipa viteza Tonklija, dra. Ivančiča in vodje Povšeta, h glavarju baronu Rechbachu. Tej deputaciji je g. baron opravičeval svoje postopanje s pretihnimi pismi, z razburjenostjo meščanov s tem, da je bilo v dveh krčmah za druhal, ki bi imela nered delati, vino plačano itd. Tudi bombe morajo pomagati nekaterim gospodom iz zadrege; vender pa ni še dognano, katere vrste „bombe“.

To je vse, kar se je v tej zadevi zgodilo do sedaj. Na podstavi tega se sedaj čas trati z malenkostnimi prepiri; jedni pravijo, da je postopanje glavarjevo pravilno in da je odbor, oziroma g. vodja Povše zakrivil, da se ni slovesnost vršila; drugi zopet trde nasprotno, do nimamo vodstva in pravili zastopnikov ter so uverjeni, da odbor ni mogel drugače postopati, ako je hotel narodovo čast braniti. Da bi bila zmešnjava še večja, objavil je „Corriere“ neko izjavo milostljivega nadvladike dra. Zorna, kateri se je baje proti nekemu Italijanu, tožečemu o agitaciji duhovščine naše, jako nepovoljno izrazil o duhovščini. Še ni dobro „Soča“ one vesti preklicala, že uznemirja dopis iz Gorice v dunajski „N. Fr. Presse“ duhove, ki trdi, da je g. knezonadvladika celo izdal pastirski list (menda misli dopisnik le kako okrožnico), ki svari našo uzorno duhovščino zoper ščuvanje itd. Je li kaj resnice na tem ali ne, ni nam znano, najbrže je izrazil dopisnik dunajskega lista le svojo željo in željo nekih višjih oseb.

Dasi so ti malenkostni prepiri žalostni, posebno v času, ko bi se mogli vsi združiti in predrznega protivnika zavrniti, ne prouzročujejo nam posebnih skrbi. Politična zrelost našega ljudstva, ki se je v tej zadevi pokazala v najlepšem svitu, nam je tolažilo in porok, da zmagamo. To ljudstvo zmatra vso zadevo kot svojo, ono je sprejelo v svoje roke celo stvar in jo bode rešilo. Ono preide na dnevni red čez poslance, kolovodje in pastirske liste, ko bi se eventualno taki v tej zadevi res izdali.

Ostali slovanski svet.

(*Ruska kmečka hiša.*) [K sliki.] Denašnja slika nam predočuje zimski prizor ruske kmečke hiše.

(*Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild.*) Kakor poroča „Agrar Zeitung“, izvoljen je za urednika hrvaškemu delu znani poslanec Josip Miškatić.

(*Avstroogrška banka.*) Kako ta banka ne pozna ravnopravnosti, vidi se iz tega, da namešča samo nemške uradnike. Tako ima na pr. Ogrsko samo jednega podružničnega predstojnika, kateri zna razven nemškega še madžarski; na Češkem ni nobenega predstojnika, ki bi

bil zmožen češčine v pismu in govoru; na Poljskem je samo jeden, ki še zna poljski, a na Hrvaškem ni nobenega, kateri bi znal hrvaški. In ravno predstojniki, ki občujejo s strankami, morali bi znati razen nemškega še ostale jezike, da bi se mogli pogovoriti z vsakim, ki ne zna nemški. A ravno vsled tega imajo največ škode nemški narodi, ker se banka v svojih poslih obrača na svoje nemške uradnike, ki jim — kar se je že zgodilo — dostikrat napačno poročajo o strankah nemške narodnosti.

(*Češka umetnica v Ameriki.*) Amerikanski listi so polni poročil o slikarici gospodičini Mariji Koupalovi, katera se je nedavno vrnila v svojo domovino — v Čikago — iz Pariza, kjer je popolnjevala umetniško svojo omiko in razstavila v letošnjem salonu tudi sliko, katera je vse nenavadno zanimala. Mlado, komaj dvajset let staro umetnico, podpiral je vsestranski slavni češki slikar Václav Brožík. Ona je hči ubogega delavca, ki se je po mnogih v evropski svoji domovini prestanih britkostih, preselil v Ameriko. Že v desetem letu svoje dobe je vzbujala pri učiteljih veliko pozornost zaradi nenavadne nardarjenosti za risanje in na njihovo prizadevanje je prišla v slikarsko šolo čikagsko in novojorško. — Dasi mlado umetnico v Ameriki jako časte in spoštujejo in dasi je gotovo, da bi si v združenih državah severne Amerike mogla pridobiti slavno ime in imenje, vendar pa jej to ni skalilo njenega rodoljubja. Sklenila je namreč kar najprej mogoče preseliti se v Prago in tu v središči svojega ljubljenega naroda delati za oslavo njegovo.

(*Gesi i gaski*) (gosi in goske) imenuje se nova šaloigra v petih dejanjih od Mihajla Baľuckega. Prve dni t. m. se je igrala prvič na velikem gledališču varšavskem in sicer s popolnim uspehom. Kritika hvali ta novi plod pisateljevega talenta izredno. — Snov šaloigri je tako imenovano „žensko vprašanje“, katero je med nežnimi Poljaki sedaj na dnevnem redu.

(*Kratek pregled bosenskega slovstva*) je naslov knjigi, katero je spisal in založil dr. Mih. Napotnik, profesor bogoslovja v Mariboru. Bosna je za literarnega zgodovinarja jako zanimiva pokrajina, in sicer zategadelj, ker je v to deželo prihajala kultura z dveh strani, od iztoka in zapada. Od iztoka je pošiljala pravoslavna cerkev svoje duhovnike, a od zapada rimokatoliška cerkev oznanjevalce naše svete vere v Bosno, kjer sti si obe cerkvi prizadevali pridobiti kolikor moči več pristašev. In ravno iz tega uzroka je bil tukaj hud boj med pravoslavnimi in rimokatoliki. Nasledki tega verskega boja so bili največja nesreča za ubogo rajo v Bosni, kar se je tudi posebno pokazalo v literaturi, v kateri so se ločili jednokrvni bratje in celo hudo sovražili. Torej tudi v slovstvu ni bilo združenja. Še poslednja leta smo brali,

kako so se prepirali pristaši rimokatoliške in pravoslavne cerkve o nekaterih točkah, v katerih se obe cerkvi razločujeta, kako so se trudili dokazovati v knjižicah, katera cerkev je boljša. Ta boj ni še danes ponehal, vrši se sicer mirno zdaj, ne tako strastno, kakor prej, vendar ni še upati, da bi se oba verska faktorja zadovoljila z uspehi, ki jih imata vsak za se. To omenjamo samo mimogrede, da bi opozorili na zanimivost knjige, katero priporočamo, kajti gosp. pisatelj je sam bival v Bosni za zadnje mobilizacije in ravno zato ima knjiga večjo važnost. Cena knjigi je 40 kr. ter se dobiva pri gospodu pisatelji samem v Mariboru.

(*Slovstvo lužiških Srbov*) je obogatil v poslednjih dneh pesnik Jakob Cisziński (pravo njegovo ime je Jakob Bart), izdaviš „Knjigo sonetov“, katero je posvetil narodnemu voditelju Mihajlu Kórniku v Budišinu. Mladi pesnik je dokazal s to knjigo, da mu srce gorko bije za ubogi, zatirani svoj narod. Veje pa iz nje tudi pravi slovanski duh, kar je čisto naravno, ker sta na razvoj njegovega talenta in na smer njegove poezije uplivala po lastnem njegovem priznanju največ češki pesnik Jaroslav Vrchlický in prvak poljskih pesnikov Adam Mickiewicz.

(*Praznovanje stoletnice grškoslovenske katoliške župne cerkve sv. Barbare na Dunaji*) se je vršilo od 25. do 31. majnika. Po poročilu „Cvetja z vrtov sv. Frančiška“, 7. snopič, je bila to izredna slavnost. Veliko mašo sta imela v starem slovenskem jeziku vladiki Sembratović in Stupnički v pričo papeževnega poslanca nadvladike Vanutellija, nadvladike dunajskega, ministra gališkega, mnogo čeških, poljskih in slovenskih državnih poslancev. Slavnost je imenitna za Slovane, ker je papežev poslanec na slovesnem kosilu izjavil v latinskem govoru, da je sv. Očetu jako na srce ruskoslovenska cerkev, duhovščina in nje narod, in sicer tako jako na srce, da se to z navadnim človeškim jezikom dopovedati ne da. H koncu svojega govora je papežev poslanec nazdravil ruskoslovenski cerkvi, vladikam ruskoslovenske cerkve, duhovščini in vsemu ruskoslovenskemu narodu. Te pomenljive besede so jako ganile navzočne Rusine.

Razne novice.

(*Kratek ali dober odgovor.*) Neki lekarnar je ponudil mladeniču službo v svoji lekarni in mu je pisal: „Plača 150 dolarjev na leto, hrana zastonj, stanovanje v petem nadstropju.“ Mladenič mu je nato brzojavil: „Hvala; stanovanje previsoko, a plača preniska.“

(*Ljubosumen lord.*) Neki lord se zaljubi v mlado udovo, katera se mu je posebno takrat videla lepa, kader se je smejala kažoč, svoje lepe bele zobe. Mlada udova pa se je vsakemu rada tako smejala in zato je postal lord ljubosumen. — Nekeka pomladanskega jutra, ko je obiskal svojo nevesto, vprašala ga je ta, kaj naj bi storila, da bi ga prepričala o svoji ljubezni. „Zahtevajte od mene,“ dejala je, „kar koli hočete, in jaz bodem to storila.“ — Lord se malo zamisli, potem pa pravi: „Samo jeden zob si dajte iztrgati, da se ne bodo več mogli drugi ljudje čuditi vašim belim zobem.“ Udova se obrne, pokliče slugo in na mah pride črno oblečen gospod, bil je zdravnik, in ga odvede v svojo sobo. Za nekaj časa se zasliši stokanje in zdaj pride udova, prinese lordu še krvavi zob. Ta ga z veseljem sprejme, lepo spravi, da ga obrobiti z briljanti in ga je potem nosil ves čas kot medaljon na svoji verižici. O tem zobu se je govorilo v vseh angleških salonih veliko. Po tem dogodku je postala udova žalostna, obešala je glavo, ni se več smejala, kakor prejšnje čase, in lordu ni bila več po godu. Zdaj še le je spoznal, da je ravno njeno smejanje bilo, kar

se je njemu tako lepo videlo in zdaj, ko ni bilo več tega smejanja, umirala je tudi ljubezen v njegovem srce. Mine nekaj časa. — Nekega dne stopi zopet lord pred svojo nevesto rekši, da bi jo samo nekaj rad prosil. „Prosil bi vas,“ rekel je, „da si daste nov zob narediti.“ — „Aha,“ odgovori ona, „takšni ste moški in mu je očitala, kako je mogel od nje kaj takšnega zahtevati in se na ves glas zasmeje ter pokaže vso lepo vrsto belih zob in je bila zopet tista, kakor prej.“ In lord se je čudil, ko je videl vse zobe in prejšnje prijazno smehljanje. Nato ona otide v postransko sobo, privede svojega malega psa, odpre mu usta in pove lordu, da je ta pes bil žrtev njegove samovolje. Dala je psu zob iztrgati in ga namesto svojega podarila lordu. — Govorilo se je veliko, da iz te moke ne bode nikdar kruha in vendar je bila nedavno poroka.

(*Čudna oporoča in poroka.*) V Varšavi je podedovala deklica veliko imenje, ali v oporoki je bil pogoj, da dobi deklica imenje, kadar bode že omožena in je bil celo naznačen čas, do kedaj se mora omožiti. Sorodniki so ji koj privedli mladeniča, za katerega pa deklica ni veliko marala in se ni hotelo z njim poročiti. Čas poroke se je bližal. Mlada gospica ide v cerkev, stopi k osemdesetletnemu starcu, ki je beračil pred cerkvijo in ga prosi, naj se da z njo poročiti za 300 rubljev in za novo obleko, toda s tem pogojem, da jo koj po poroki zapusti.

Berač je bil s ponudbo zadovoljen. Nekdaj pozno v noč je bila poroka, pri kateri je bilo mnogo beračev navzočih. Po poroki pa sta se odpeljala vsak na drugo stran. Tako je dobila deklica dedščino in je že zapustila Varšavo, kjer ni več videti ne nje, ne njenega moža, ki mu sedaj gotovo ni več potreba beračiti.

(*Bogat berač.*) Nedavno se je vozil po frankfurtskih ulicah neki človek, ki je prosil denarja, ali za neki čas je zvedela policija, da to ni berač, ampak imovit človek, kateri ima imetka v vrednosti okoli 30.000 goldinarjev, ali se je zaradi skoposti odločil beračiti po svetu.

(*Madžarji v zlati Pragi.*) Na stotine v Pešti živečih Čehov in Madžarjev se je zadnji petek dopeljalo v Prago s posebnim gledališkim vlakom, da bi videli lepo češko gledališče. Na kolodvoru v Pragi je pozdravil goste dr. Strakatý v češkem, a g. profesor Brábek v madžarskem jeziku. Za Madžare se je zahvalil B. Szöke, sotrudnik „Pesti Naploja“ blizu tako le: „Spoštovana gospoda! Z radostnim srcem in iskrenim prijateljstvom smo spremili mi peštanski Madžarji Vaše brate in sinovi v to zemljo, katera nam je že več kraljev dala, in v to mesto, v katerem je naš najpopularnejši kralj Matija Korvin dovršil svoje nauke in si nabral svoje veliko znanje. Z

veseljem smo prišli, da se čudimo naravnim lepotam Vaše zemlje in da spoznamo Vaš napredek. Priznavamo, da vse to, kar smo videli do zdaj, vzbuja v nas ljubezen za Vas. Zato Vam kličem: Eljen“. Tako so ti gostje iz Pešti bili povsod naudušeno sprejeti in Čehi so jim prirejali ovacije na vseh večjih postajah.

(*Solze so malo ne sama — voda.*) Ko je nastal prepir med ženo in njenim možem profesorjem, začela se je ona jokati, misleč, da bode s solzami, ker ni mogla z jezikom, premagala svojega moža. Ali ni veliko dosegla. „Ne joči,“ dejal je mož, „saj solze niso nič vredne. Jaz sem jih kemično preiskaval; one so iz domišljije, fosforno-kislega apnenca in malo sodaklorida; največ pa je v solzah nepotrebne in brezkoristne vode.“

(*Vojvoda nasavskega.*) ki je oslepel, operoval je v Zurichu slavni okulist Horner tako srečno, da je vojvoda zopet izpregledal.

(*Moški z veternicami.*) Do zdaj je bila navada, da so samo ženske imele veternice, s katerimi se veter dela. Ali zdaj so tudi moški v Parizu spoznali potrebo veternic, zlasti stari gospodje jih že nosijo po ulicah ter jih imenuje „Eventail japonois“.

Politični razgled.

Hrvaška vseučilišna mladina je sklenila v nekem zboru, ki ga je imela za to, izreči Miškatoviću svoje popolno nezaupanje in preziranje. Ta oklic, ki je namenjen narodu, da ta zve, kako misli mladina, slove tako le: „Mi, tvoji zahvalni sinovi, preklinjamo ime in spomin na Judaša Josipa Miškatovića in njega tovarišev; mi, tvoji sinovi, hrepenimo po maščevanju in po tistem dnevu, ko bode izdajalca zadela zaslužena kazen.“ Akademski senat je preiskaval stvar in ker vlada ni bila zadovoljna z uspehom preiskave, posebno pa ne s strogostjo senata, zahteva od njega, naj ji sedaj preskrbi pozitivne rezultate. Vlada je v ta namen prepovedala izpite na obeh fakultetih, zaradi česar je rektor odstopil.

V tirolskem deželnem zboru so predložili liberalni Lahi delitev Tirolskega. Po tem predlogu, ki pa ni nov, imel bi se laški del dežele ločiti od nemških prebivalcev. Lahi bi dobili za se okrajni zastop, kateri bi se imel baviti z vsemi občinskimi zadevami. Število poslancev bi se določilo po članu XIX. drž. zak. od 5. marca 1862. Temu zastopu bi bil predsednik (presidente circolare), ki ga mora potrditi cesar. Okrajnega zastopa odbor pa bi imel isto kompetencijo, kakor deželni odbor. — Prejšnje čase je Herbst odljubil, da se bode potegnil za delitev Tirolskega, kar se pa ni izvelo in tudi zdaj ni upanja za take nepotrebne pokušnje. — Nemci in Lahi bi si radi pač povsod razdelili gospodstvo. Naši Nemci bi radi dali Galiciji samoupravo, Dalmacijo bi radi priklenili k trojedni kraljevini samo zato, da bi se skrčilo število slovanskih poslancev v državnem zboru dunajskem in da bi se tako oni zopet polastili oblasti. V deželnem zboru so Lahi v manjšini, in bi se radi oddelili, da bi postali sami svoji gospodari.

Iz Prage nam poroča naš dopisnik o češkomadžarskem pobratimstvu: Kar piše dunajski listi o nekakem češkomadžarskem pobratimstvu, tega vsega ne verujete nič;

strah gleda debelo. Mi smo izpolnili le dolžno prijaznost h gostom, bratovski in slavno nismo Madžarjev sprejeli, kakor lani vas in ostale Slovane, in kar se je govorilo, bilo je to, da je vsaka stran govorila svoje zgodovinske reminiscencije; med obema strankama pa ni bilo nobene uzajemne politiške podstave in vsled tega ni bila sklenena nobena politiška zaveza. Ali smo se imeli vesti kot hlapci, da bi Nemcem ugajali?

Gališki deželni zbor se bode neki sklical v 2. dan meseca septembra.

V šlezjski deželni zbor je voljeno 27 nemškoliberalnih poslancev in 3 Poljaki. Torej imajo tukaj nemški liberalci ogromno večino.

V Lipskem so se godile te dni nemškonarodne demonstracije, a v Norinbergu je dunajsko društvo „Schubertbund“ tudi popolnoma razkrilo svoja velikonemška hrepenenja. Neki ud tega društva je namreč rekel javno v svojem govoru: „Da se avstrijski Nemci čutijo ude vse nemške domovine.“ Na to izjavlja dunajski list „Deutsche Zeitung“, da je omenjeni pevec govoril vsem avstrijskim Nemcem iz srca.

Iz Sredca se nam naznanja, da bode Nikola, knez črnogorski, obiskal okoli polovice meseca avgusta bolgarskega kneza Aleksandra v njegovi prestolnici.

V Varšavi se delajo velikanske priprave za sprejem ruskega carja.

Popravek.

V zadnji številki, str. 234., z leva v prvi vrsti, se je urinila neljuba tiskarska pomota, ker mora stati, da pričakujejo kolero v strahu in „trepetu“, a ne v strahu in „pretepu“.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa urednistvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.